

İŞÇİLERİN VE MEMURLARIN OLASI EYLEMLERİ

Aydınlık Gazetesi, 13 Temmuz 2019

Yıldırım Koç

Önümüzdeki günlerde işçi ve memur eylemlerinde bir artış göreceğiz. Sıradan bir işçinin ve memurun kitle eylemlerine yönelmesinin bazı önkoşulları vardır. Birinci önkoşul, gerçek gelirlerde ciddi oranda bir azalma, insanların kredi kartı ve tüketici kredisi borçlarını ödeyememesi, krediyle alınmış evlere ve arabalara haciz gelmesi, işten çıkarmalar, ücretlerin düşürülmesi gibi etmenlerdir. Bunlar kişilerde ve genel olarak toplumda bir tepki birikimi yaratır. Bugünlerde bu süreci yaşıyoruz. İkinci önkoşul, siyasal iktidarın zayıfladığına ilişkin yaygın algıdır. Yerel yönetim seçimlerinden sonra bu algı hızla yayılıyor. AKP'nin ülkeyi yönetemediği düşüncesi geniş çevrelerce kabul ediliyor.

Bu iki koşul birarada oluşursa, işçiler ve memurlar (sendikalı olup olmadıklarına veya sendikalarının tavırlarına bakılmaksızın) eninde sonunda eylemlere yönelir.

Ekonomik krizin derinleşmesiyle birlikte işyerlerindeki sorunlar giderek artıyor ve bu sorunların bedelinin büyük bölümü işçilere ödettiliyor.

Ekonomik krizin derinleşmesinin yanı sıra gündeme gelecek gelişmeleri, bazı tarihleri de dikkate alarak, şöyle özetleyebiliriz:

KAMU İŞÇİLERİNİN TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ

Günümüzde kamu kesiminde toplu sözleşme görüşmeleri süren işçi sayısı 200 bin dolaylarında. Esasında geçen yıl kamu kesiminde 800 bine yakın taşeron işçisi kadroya geçirildi; kamu kesimindeki işçi sayısı, belediyeler dahil, 1 milyonu aştı. Ancak kadroya geçirilen taşeron işçileri adına 2020 yılının ikinci yarısına kadar toplu iş sözleşmesi yapılması mümkün değil.

Kamu toplu sözleşme görüşmelerinde hükümetin teklifi 9 Temmuz günü açıklandı. Birinci altı ay için yüzde 5, ikinci altı ay için yüzde 4 oranında bir zam öneriyorlar. Halbuki tüketici fiyatları 1.7.2018-31.12.2019 döneminde yüzde 10,2 ve 1.1.2019-30.6.2019 döneminde 5,0 oranında arttı. Ayrıca TÜİK'in tüketici fiyatlarının gerçek durumu ne ölçüde yansıttığı da tartışmalı.

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) 30 Nisan 2018 tarihli Türkiye raporunda (s.14), kamu sektöründe ücret artışlarının belirlenmesinde geçmiş dönemde gerçekleşen enflasyon oranının temel alınmasının terkedilmesi isteniyor. Bu anlayışa göre, ücret zamları, hükümetin bir sonraki dönem için öngördüğü enflasyon oranı dikkate alınarak belirlenmelidir. Nitekim, asgari ücret artışlarının öngörülen enflasyon oranına göre belirlenmesi talebi dile getiriliyor.

Merkezi yönetim bütçe açıklarının rekor düzeyde gittiği ve iktidarın, kıyıda köşede kalmış kaynakları kullanmaya başladığı bir dönemde, kamu işçilerinin toplu sözleşme görüşmelerinde bir tikanıklık olacağı kesin. Yükselmiş enflasyon nedeniyle gerçek gelirleri hızla düşen kamu işçilerinin, bu kayıpları telafi edecek bir zam alabilmeleri (sendikaların bugünkü mücadele anlayışlarıyla) pek mümkün görülüyor. Ancak hayat eylemleri zorlayacak.

KAMU GÖREVLİLERİNİN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ

15 Ağustos'ta 2,7 milyon devlet memurunun ve yaklaşık 300 bin sözleşmeli personelin 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin aylık artışları değerlendirilecek. Bu konuda yetkili örgüt, Memur-Sen. Memur-Sen temsilcisinin atacağı imza, 3 milyonluk kamu görevlilerinin ve milyonlarca emekli, dul ve yetimin gelirini belirleyecek.

Ancak, görünürde henüz yeni bir seçim olmadığına göre, iktidara çok yakın konumda olan Memur-Sen'in bir eylemlilik örgütlemesi mümkün değil. Hem böyle bir niyetleri yok, hem de böyle bir güçleri. Enflasyon oranının özellikle sonbaharda iyice yükseleceği düşünülürse, bu kesim de hareketlenecek; hayat eylemleri zorlayacak.

ASGARİ ÜCRETLİLER

Türkiye’de 7 milyon dolayında işçi, asgari ücret alıyor. Geçmişte asgari ücret altı ayda bir belirlenirdi. 2019 yılında asgari ücretlilere yüzde 26 oranında bir zam verildi; ancak yeni asgari ücret yıl boyunca geçerli olacak. Enflasyon oranı yükseldikçe, asgari ücretliler ciddi bir mutlak yoksullaşma yaşayacak. Yillardır gerçek gelirleri artan asgari ücretliler yoksullaşacak ve tepki vermeye başlayacak.

KADROYA GEÇEN KAMU TAŞERON İŞÇİLERİ

Kamu kesiminde 2 Nisan 2018 tarihinde kadroya geçen taşeron işçileri önce bayram ettiler; ancak enflasyon oranının artmasıyla birlikte altı ayda bir verilen yüzde 4’lük ücret zammı, enflasyonu karşılayamayınca, gerçek gelirlerde düşme başladı. Bu konumda olan yaklaşık 800 bin işçi var. Bu insanlar da kredi kartı ve tüketici kredisi borçlarını ödeyemez, akıllı telefonlarının giderlerini karşılayamaz duruma düştü. Bu kesimde de eylemlilik eğilimi güçlenecek.

ÖZEL SEKTÖR TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ

Özel sektörde özellikle metal işkolunda yürürlükte bulunan toplu iş sözleşmeleri 31 Ağustos 2019 tarihinde sona eriyor. Toplu sözleşme yetki süreci, bu tarihten 120 gün önceden başladı. Eylül-Ekim aylarında bu işkolunda çalışan ve Türk Metal, Birleşik Metal-İş ve Çelik-İş Sendikalarında örgütlü yaklaşık 130 bin işçi adına toplu sözleşme görüşmeleri yoğunlaşacak. Ekonomik krizin derinleştiği ve özellikle otomotiv sektörünün neredeyse çöktüğü koşullarda, bu işçilerin yaşamakta olduğu gerçek gelir kaybının telafi edilebileceği ve gerçek ücretlerinin artırılabilmesi bir toplu sözleşme olasılığı çok düşük. Bu işkolunda da büyük işçi eylemleri gündemde.

Özetle, bu sonbahar iyice sıcak geçeceğe benziyor.

Hayatından memnun olan işçi ve memur kitlelerini kimse harekete geçiremez. Ağzınızla kuş tutsanız, insanlar bildiğini okur. Ancak iktidarın zayıfladığı algısının yaygınlaştığı koşullarda ciddi bir mutlak yoksullaşma yaşayan ve sorunların daha da artmasından kaygılanan insanların kitlesel tepkilerini de kimse engelleyemez.